

Guía Docente				
Datos Identificativos				2024/25
Asignatura (*)	Psicoloxía do desenvolvemento	Código	652G03003	
Titulación	Grao en Educación Social			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Primeiro	Formación básica	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Psicoloxía			
Coordinación	Ferradás Canedo , María del Mar	Correo electrónico	mar.ferradasc@udc.es	
Profesorado	Ferradás Canedo , María del Mar Freire Rodríguez, Carlos	Correo electrónico	mar.ferradasc@udc.es carlos.freire.rodriguez@udc.es	
Web				
Descrición xeral	A materia "Psicoloxía do desenvolvemento" pretende aportar unha formación básica no plano de estudos do Grao en Educación Social. O obxectivo xeral da mesma é que o alumnado acade un coñecemento sobre as distintas etapas que constitúen o desenvolvemento ao longo do ciclo vital, así como das necesidades e demandas específicas de cada unha delas. Aspectos, todos eles, esenciais para poder emprender as tarefas vencelladas á futura actividade profesional do/a educador/a social (i.e., deseño, desenvolvemento e avaliación de proxectos educativos dirixidos a persoas de distintas idades e condicións, desde a infancia até a vellez). Así mesmo, a inclusión de contidos referidos, non só ao desenvolvemento típico ou normativo, senón tamén ás dificultades ao longo do ciclo vital, é un aspecto necesario na formación do futuro profesional da Educación Social, na medida en que responde á posibilidade de que estes exerzan as súas funcións con persoas con diversos tipos de problemas ou situacións de discapacidade ou dependencia. Deste xeito, coñecer o proceso de desenvolvemento humano nas súas distintas facetas (física, cognitiva, social e emocional) ao longo de toda a vida é un requisito imprescindible para poder realizar calquera das intervencións con persoas que un/unha educador/a social pode levar a cabo.			

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título
A1	Coñecer os campos da educación social e recoñecer novos ámbitos emerxentes.
A2	Comprender os supostos e fundamentos históricos, pedagóxicos, psicolóxicos e sociolóxicos da acción socioeducativa e os seus ámbitos de actuación, valorando as súas implicacións.
A4	Distinguir os estadios evolutivos das persoas, e interpretar as súas implicacións educativas.
A5	Identificar e analizar os factores contextuais que afectan os procesos de intervención socioeducativa.
A9	Deseñar e desenvolver proxectos, programas e servizos nos diferentes campos de intervención profesional promovendo a participación e o desenvolvemento comunitario.
A11	Observar, analizar, interpretar procesos de mediación social, cultural e educativa.
A12	Mediar en situacións de risco e conflito.
A14	Identificar e emitir xuízos razoados sobre problemas socioeducativos para mellorar a práctica profesional.
A15	Elaborar e xestionar medios e recursos para a intervención socioeducativa.
A17	Formar axentes de intervención socioeducativa e comunitaria.
B1	Elaborar, analizar, sintetizar, valorar e transmitir criticamente a información.
B2	Redactar e presentar informes técnicos, memorias, regulamentos ou calquera outro documento básico que contribúa a regular a acción socioeducativa.
B4	Deseñar e impulsar espazos socioeducativos en contextos de diversidade atendendo á igualdade de xénero, á equidade e respecto aos dereitos humanos, favorecendo o empoderamento das persoas e colectivos ubicados en situacións de desvantaxe social.
B5	Capacidade de mostrar actitudes coherentes coas concepcións éticas e deontolóxicas propias da profesión.
B6	Adquirir e dominar habilidades comunicativas que permitan transmitir información, ideas e propostas a diversas audiencias.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.

C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Coñecer o obxecto de estudo da disciplina, a súa definición e os seus antecedentes históricos.	A1 A2		
Comprender as distintas perspectivas teóricas nas que se basea o estudo do desenvolvemento ao longo do ciclo vital.	A2 A11		C1 C8
Coñecer as distintas etapas que conforman o ciclo vital e os procesos de desenvolvemento ao longo do mesmo.	A4	B2	C1 C6
Identificar e comprender os cambios, desaxustes e conflitos que poden xurdir desde a concepción até a morte do individuo.	A5 A12 A14 A15	B4	C4 C7
Valorar a importancia da contorna socio-cultural nos procesos de desenvolvemento.	A2 A5 A9	B4	C4
Acadar inquietudes éticas en relación ás implicacións socioeducativas dos coñecementos adquiridos	A17	B5	C4
Acadar hábitos de estudo, de análise crítica e de discusión que promovan a construción activa do coñecemento por parte do alumnado.		B1 B6	C6

Contidos	
Temas	Subtemas
Introdución á Psicoloxía do desenvolvemento	<p>Concepto de desenvolvemento</p> <p>Obxecto da Psicoloxía do desenvolvemento</p> <p>Ámbitos, etapas e contextos de desenvolvemento</p> <p>Factores determinantes do desenvolvemento</p> <p>Evolución histórica da Psicoloxía do desenvolvemento</p>
Perspectivas teóricas na Psicoloxía do desenvolvemento	<p>Modelos e paradigmas na Psicoloxía do desenvolvemento</p> <p>Principais orientacións teóricas na Psicoloxía do desenvolvemento:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Teorías psicoanalíticas - Teorías da aprendizaxe - Teorías cognitivas - Teorías sociobiolóxicas - Teorías contextuais
O desenvolvemento na infancia	<p>Desenvolvemento físico na primeira infancia, na nenez temperá e na infancia media e tardía</p> <p>Desenvolvemento cognitivo na primeira infancia, na nenez temperá e na infancia media e tardía</p> <p>Desenvolvemento lingüístico na primeira infancia, na nenez temperá e na infancia media e tardía</p> <p>Desenvolvemento socio-emocional na primeira infancia, na nenez temperá e na infancia media e tardía</p>

O desenvolvemento na adolescencia	Desenvolvemento físico: adrenaquia e gonadarquia Desenvolvemento cognitivo: a etapa das operacións formais Desenvolvemento socio-emocional: - Autoconcepto e autoestima - Relacións familiares - Relacións cos iguais - Relacións de parella
O desenvolvemento na etapa adulta	Cambios físicos na xuventude e na madurez Desenvolvemento cognitivo na xuventude e na madurez: intelixencia e procesamento da información Desenvolvemento socio-emocional na xuventude e na madurez: traballo, relacións sociais, relación de parella, fillos.
O desenvolvemento na vellez	Cambios físicos na vellez Desenvolvemento cognitivo: a memoria das persoas maiores O benestar psicolóxico na vellez

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Aprendizaxe colaborativa	A1 A4 A14 A15 B1 C4 C6 C7	4	26	30
Lecturas	A1 A2 A17 B5 C4 C6	2	4	6
Análise de fontes documentais	A1 A2 A5 A11 A14 B1 C6	2	18	20
Portafolios do alumno	A1 A2 A4 A5 A9 A14 A15 B1 B4 B6 C4 C7	1	14	15
Proba mixta	A1 A2 A4 A5 A14 A17 C4	3	30	33
Resumo	B1 B2 B5 B6	1	3	4
Actividades iniciais	A1 A5 A14 B6 C7	1	0	1
Solución de problemas	A5 A9 A12 A14 B1 C6	1	1	2
Simulación	A12 A14 A17 B4 B5 B6 C4	1	1	2
Prácticas de laboratorio	A1 A2 A4 A5 A14	1	1	2
Discusión dirixida	A1 A4 A5 A12 A14 B1 B4 B5 B6 C1 C7	3	3	6
Glosario	A1 A2 A4	1	1	2
Sesión maxistral	A1 A2 A4 A5 A17 C6 C7 C8	21	0	21
Atención personalizada		6	0	6

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Aprendizaxe colaborativa	Ao longo do curso o alumnado traballará en diversas actividades en pequeno grupo. O obxectivo desta metodoloxía é favorecer a aprendizaxe colaborativa dos estudantes, incidindo na importancia da planificación e a coordinación conxunta.
Lecturas	O profesorado propondrá algunhas lecturas para a profundización dalgúns dos contidos da materia.

Análise de fontes documentais	Afondarase no estudo de diversos contidos relacionados coa materia a través da análise de documentais audiovisuais e textos escritos.
Portafolios do alumno	O alumnado deberá ir elaborando un dossier coas actividades propostas ao longo do curso. Este dossier será individual e deberá entregarse para a súa avaliación ao finalizar o cuadrimestre, nunha data a concretar polo profesorado.
Proba mixta	O exame dos contidos abordados nas sesións expositivas consistirá nunha proba mixta que incluírá preguntas tipo test e de resposta curta (preguntas a responder en poucas liñas, nunha soa palabra, de completar mediante un exemplo, de unir por flechas, etc.). As preguntas tipo test mal respostadas restan.
Resumo	Consiste nunha síntese dos principais contidos traballados. É un recurso óptimo para facilitar a comprensión do texto e a concentración persoal sobre o material obxecto de estudo. É tamén unha axuda importante para o repaso e a preparación de exames.
Actividades iniciais	Actividades que se levan a cabo antes de iniciar calquera proceso de ensino-aprendizaxe co fin de coñecer as competencias, intereses e/ou motivacións que posúe o alumnado para o logro dos obxectivos que se queren alcanzar, vinculados a un programa formativo. Con ela preténdese obter información relevante que permita articular a docencia para favorecer aprendizaxes eficaces e significativas, que partan dos saberes previos do alumnado.
Solución de problemas	Nalgunhas das actividades a desenvolver nas sesións interactivas, solicitarase ao alumnado que elabore ideas e estratexias para resolver diversos problemas e situacións relacionadas con algún dos contidos estudados.
Simulación	Técnica de dinámica de grupos que ten como obxectivo axudar a desenvolver a perspectiva social e a empatía mediante a representación de diferentes papeis dentro de situacións conflitivas onde interveñen diferentes posturas que teñen que ser combinadas. Utilízase para traballar as relacións interpersoais, o comportamento, os valores e as actitudes.
Prácticas de laboratorio	Durante as sesións interactivas, desenvolverase algunha actividade de carácter experimental para analizar os procesos de cambio e maduración cognitiva dos seres humanos.
Discusión dirixida	Tanto nas sesións expositivas como nas interactivas o profesorado propondrá algunhas situacións controvertidas co obxecto de que o alumnado debata sobre as súas implicacións desde a perspectiva da Educación Social.
Glosario	Nalgunhas das actividades propostas durante o curso, pedirase ao alumnado que defina e explique sucintamente algúns dos conceptos chave no estudo do desenvolvemento humano.
Sesión maxistral	As sesións maxistrais desenvolveranse nas sesións expositivas con todo o grupo clase. Nelas, o profesorado presentará e explicará mediante power points os conceptos máis importantes en cada un dos contidos contemplados no temario.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Portafolios do alumno Proba mixta	Tanto a preparación do exame como a realización das actividades que se incluírán no portafolio serán obxecto de atención individualizada ao longo do curso durante as horas de titorías. Estas titorías faranse preferentemente de forma presencial (titorías individuais), previa cita por correo electrónico. Porén, poderán desenvolverse titorías de forma virtual (correo electrónico, Moodle e Teams).

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Portafolios do alumno	A1 A2 A4 A5 A9 A14 A15 B1 B4 B6 C4 C7	En relación co portafolio valorarase: <ul style="list-style-type: none"> - A adecuación metodolóxica das propostas de traballo. - A profundidade do contido. - O dominio das aplicacións empregadas na elaboración das propostas educativas. - A utilización de fontes documentais complementarias e actuais. - A presentación e a claridade na exposición. - A asistencia e participación activa durante as sesións de clase. 	30

Proba mixta	A1 A2 A4 A5 A14 A17 C4	- Nas preguntas tipo test presentaranse varias alternativas de resposta onde só unha delas será a correcta. Penalizaranse aquelas respostas erróneas. - Nas preguntas de resposta curta valorarase a precisión e a claridade nas respostas. Trátase de amosar que se comprende e se domina o que se pregunta.	70
-------------	---------------------------	--	----

Observacións avaliación

OPCIÓN A

Alumnado con dedicación completa: asistencia/participación nas actividades de clase igual ou superior ao 85%:

- Asistencia, participación activa nas clases, elaboración e presentación do portafolio/dosier de prácticas (30%).
- Exame escrito (tipo proba mixta) sobre os contidos da materia (70%).

OPCIÓN B

Alumnado con dispensa académica de exención de asistencia, recoñecida pola Facultade de Ciencias da Educación da UDC:

Terá que asistir a unha titoría na que concretar a porcentaxe de asistencia mínima e a metodoloxía de avaliación.

OBSERVACIÓNS ADICIONAIS:

Para o alumnado que se acolla á opción A:

- Para superar a materia é necesario obter unha puntuación do 50% do peso de cada unha das partes obxecto de avaliación (dosier e proba mixta).
- O alumnado terá que asistir ás clases interactivas para poder elaborar o dosier de prácticas e entregalo dentro dos prazos establecidos. A asistencia ás prácticas é obrigatoria.
- O dosier presentarase antes da data do exame oficial (para presentarse ao exame é condición indispensable ter presentado o dosier).

Para todo o alumnado (opcións A e B):

- A convocatoria de 2ª oportunidade estará sometida aos mesmos criterios que a convocatoria de 1ª oportunidade.
- Todos os aspectos relacionados con ?dispensa académica?, ?dedicación ao estudo?, ?permanencia? e ?fraude académico? rexeranse de acordo coa normativa académica vixente da UDC.

Fontes de información

Bibliografía básica	- Delgado, B. (2008). Psicología del desarrollo. Desde la infancia a la vejez. . UNED: McGraw Hill. - Giménez-Dasí, M. y Mariscal, S. (2008). Psicología del desarrollo. Desde el nacimiento a la primera infancia.. UNED: McGraw Hill. - Papalia, D. E., Olds, S. W. y Feldman, R. S. (2009). Psicología del desarrollo. De la infancia a la adolescencia. México D. F.: McGraw Hill. - Papalia, D. E., Olds, S. W. y Feldman, R. S. (2010). Desarrollo humano. . México D. F.: McGraw Hill. - Santrock, J. W. (2006). Psicología del desarrollo. El ciclo vital. . Madrid: McGraw Hill.
Bibliografía complementaria	- Freire, C., y Ferradás, M. M. (2016). Calidad de vida y bienestar en la vejez. Madrid: Pirámide - Serulnikov, A., y Suárez, R. (2001). Piaget para principiantes. Buenos Aires, Argentina: Era Naciente SRL

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

Para axudar a conseguir unha contorna inmediata sustentable, recoméndase enérxicamente ao alumnado que os traballos documentais que se realicen nesta materia sexan desenvolvidos en formato dixital. De realizárense en papel, seguiranse na medida do posible as seguintes recomendacións xerais:- Non se empregarán plásticos.- Realizaranse impresións a dobre cara.- Empregarase papel reciclado.- Evitarase a realización de borradores.

Así mesmo, esta materia abogará pola utilización dunha linguaxe inclusiva, tanto nas intervencións nas aulas como nos contidos traballados e actividades desenvolvidas. En coherencia con esta perspectiva, fomentárase a perspectiva de igualdade de xénero, tanto nas interaccións co alumnado como nos contidos desenvolvidos na materia.

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías